

Ποια θα είναι η απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στον νόμο για τη μείωση του πληθωρισμού των ΗΠΑ;

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Πολύ λίγες αποφάσεις πολιτικής έχουν πάρει οι ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια που δεν στοχεύουν είτε στην αποσύνδεσή της από την Κίνα, είτε στη μείωση της Κινέζικης παγκόσμιας εμβέλειας. Ο πρόσφατος νόμος για τη μείωση του πληθωρισμού (IRA) δεν αποτελεί εξαίρεση. Είναι βέβαια σωστό ότι ο νόμος είναι μια φιλόδοξη προσπάθεια για την προώθηση της καθαρής παραγωγής, της καινοτομίας στις καθαρές τεχνολογίες και την επιτάχυνση των προσπαθειών για το κλίμα. Μια τέτοια προσπάθεια είναι πάντα ευπρόσδεκτη.

Αλλά παρά τις καλές του προθέσεις, ο IRA είναι επίσης μια πολιτική αποκλεισμού της Κίνας και εξαναγκασμού της ΕΕ να συμμετάσχει σε αυτόν το αποκλεισμό. Παραβιάζοντας τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου, ο IRA διαβρώνει το πολυμερές σύστημα συνεργασίας. Παρέχοντας επιδοτήσεις με τη μορφή φορολογικών εκπτώσεων υπό την προϋπόθεση ότι η παραγωγή γίνεται στο Αμερικανικό έδαφος, ο IRA προκαλεί την ΕΕ, η οποία αισθάνεται ότι δέχεται επίθεση και μάλιστα από τον ίδιο τον εταίρο που υποτίθεται ότι είναι “ομοϊδεάτης” σε τέτοια ζητήματα.

Σκόπευαν άραγε οι ΗΠΑ με τον IRA να προωθήσουν αθέμιτο ανταγωνισμό με την Ευρώπη, ή είναι αυτό μια ατυχής συνέπεια μιας κατά τα άλλα ευπρόσδεκτης προσπάθειας να επιταχύνει τις προσπάθειες για το κλίμα;

Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα, μάλλον λίγη σημασία έχει για την εξήγηση του IRA. Ωστόσο, αναπόφευκτα θα καθοδηγήσει την αντίδραση της ΕΕ, καθώς έχει διχάσει τους Ευρωπαίους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Εκείνοι που βλέπουν τον IRA ως μια σκόπιμη προσπάθεια προστασίας των εγχώριων συμφερόντων των ΗΠΑ εις βάρος της ΕΕ θέλουν μια ανάλογη απάντηση, οφθαλμός αντί οφθαλμού. Άλλοι επαινούν την προσπάθεια προόδου όσον αφορά το κλίμα και παροτρύνουν την ΕΕ να μην καταφύγει σε προστατευτικά μέτρα που θα θέσουν σε κίνδυνο είτε την μεγαλύτερή της επίτευξη, την ενιαία αγορά, είτε το παγκόσμιο πολυμερές σύστημα.

Επί την προεδρία του Τράμπ, όταν οι ΗΠΑ δεν έκαναν καμία προσπάθεια να συνεργαστούν με την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν σαφής σχετικά με τα κριτήρια βάση των οποίων θα αντιδρούσε: διατήρηση του πολυμερούς συστήματος, αύξηση της εμπορικής συνεργασίας με όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες συνάπτοντας διμερείς συμφωνίες και αντίποινα με μέτρα που είναι αναλογικά.

Αυτή η προσέγγιση παραμένει η σωστή. Κι ακολουθώντας την, η ΕΕ πρέπει να αποφύγει να πάρει θέση στη σύγκρουση μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας. Όπως βλέπουμε οι ΗΠΑ δεν χάνουν καμία ευκαιρία να πάρουν προστατευτικά μέτρα διαβρώνοντας συνεχώς προσπάθειες για συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η κλιματική αλλαγή, η ψηφιακή ασφάλεια και η ειρήνη διακυβεύονται όταν επιμένουμε να συνεργαζόμαστε μόνο με εκείνους που σκέφτονται όπως εμείς. Είναι τους μη ομοϊδεάτες που πρέπει να φέρουμε στο τραπέζι των παγκόσμιων διαπραγματεύσεων, αν θέλουμε να διατηρήσουμε την δυνατότητα να προστατεύουμε τα παγκόσμια δημόσια αγαθά.

Η ΕΕ δημιουργήθηκε βασισμένη στην ακλόνητη πεποίθηση ότι το εμπόριο μεταξύ χωρών εξασφαλίζει την ειρήνη μεταξύ τους. Ως αποτέλεσμα, δημιούργησε τη μεγαλύτερη ενιαία αγορά στον κόσμο και βασίζεται στο παγκόσμιο εμπόριο ως σημαντικό παράγοντα για την ευημερία της. Η ΕΕ είναι μεν ένας εξαγωγικός γίγαντας, αλλά ταυτόχρονα στερείται ζωτικών πρωτογενών πόρων, μέχρι τώρα ενέργειας, αλλά στο μέλλον σπάνιων γαιών και πρώτων υλών. Είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να συνάψει συμφωνίες με εκείνες τις χώρες που θα καλύψουν αυτές τις ανάγκες, και αυτή τη φορά, με πολλές χώρες όχι μία, ώστε η οικονομία της να μην εξαρτάται από τις αψιμαχίες καμίας χώρας.

Αλλά για να το πετύχει αυτό, πρέπει επίσης να προστατεύσει το διεθνές σύστημα που

βασίζεται σε κανόνες. Χωρίς μια πλατφόρμα για συζήτηση κι ένα ευρέως αποδεκτό εγχειρίδιο κανόνων, η διακυβέρνηση καταφεύγει στον χαμηλότερο παρονομαστή, που είναι οι κανόνες της ζούγκλας. Όταν το παγκόσμιο σύστημα είναι ακυβέρνητο, η ΕΕ είναι εξαιρετικά ευάλωτη σε όλους εκείνους από τους οποίους θα εξαρτηθεί για να εξασφαλίσει τις πρώτες ύλες που της λείπουν.

Αυτός είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο η ΕΕ πρέπει να αντιδράσει στον IRA, όχι η απειλή προς την ανταγωνιστικότητά της. Στην πραγματικότητα, βλέπουμε ήδη τις ΗΠΑ να [απαντούν στις](#) καταγγελίες της ΕΕ ότι ο IRA στρεβλώνει τους ίσους όρους ανταγωνισμού. Η ΕΕ πρέπει να έχει ως στόχο να επαναφέρει τις ΗΠΑ στο παγκόσμιο σύστημα διακυβέρνησης.

Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η ΕΕ δεν έχει παράπονα με την Κίνα, το πρωταρχικό κίνητρο των ΗΠΑ πίσω από τη στάση της.

Εδώ είναι που η ΕΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει τις σχετικές δυνάμεις της για να ασκήσει πίεση. Η πρόσφατη είδηση ότι η Ολλανδία θα συνταχθεί με τις ΗΠΑ (και την Ιαπωνία) στον [περιορισμό των εξαγωγών](#) μηχανημάτων για προηγμένους ημιαγωγούς στην Κίνα είναι ένα τέτοιο εργαλείο. Είναι ένας αναλογικός τρόπος να εκθέσουμε την αδυναμία της Κίνας και να την αναγκάσουμε να συμμορφωθεί με τους παγκόσμιους κανόνες. Η ΕΕ θα πρέπει να μάθει να χρησιμοποιεί τους ελέγχους των εξαγωγών πολύ πιο ενεργά και στρατηγικά ως μοχλό για την προώθηση πολυμερών λύσεων.

Ας γίνει μάθημα για το μέλλον ο σκληρός πόλεμος που βιώνει η Ουκρανία. Να διαφοροποιήσουμε τις συμμαχίες μας για να διασφαλίσουμε τις οικονομικές μας ανάγκες, να οικοδομήσουμε ισχυρούς διεθνείς θεσμούς για να απομονώσουμε αυταρχικές χώρες που είναι επιθετικές, και να σχεδιάσουμε αναλογικά εργαλεία που ασκούν πίεση αλλά δεν θέτουν σε κίνδυνο το πολυμερές σύστημα διακυβέρνησης.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες, και καθηγήτρια οικονομικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*